

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2024

for BAMA Gruppen

Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til BAMA Gruppen oppfyller våre krav til gjennomføernivå. Les mer om gjennomføernivå [her](#).

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

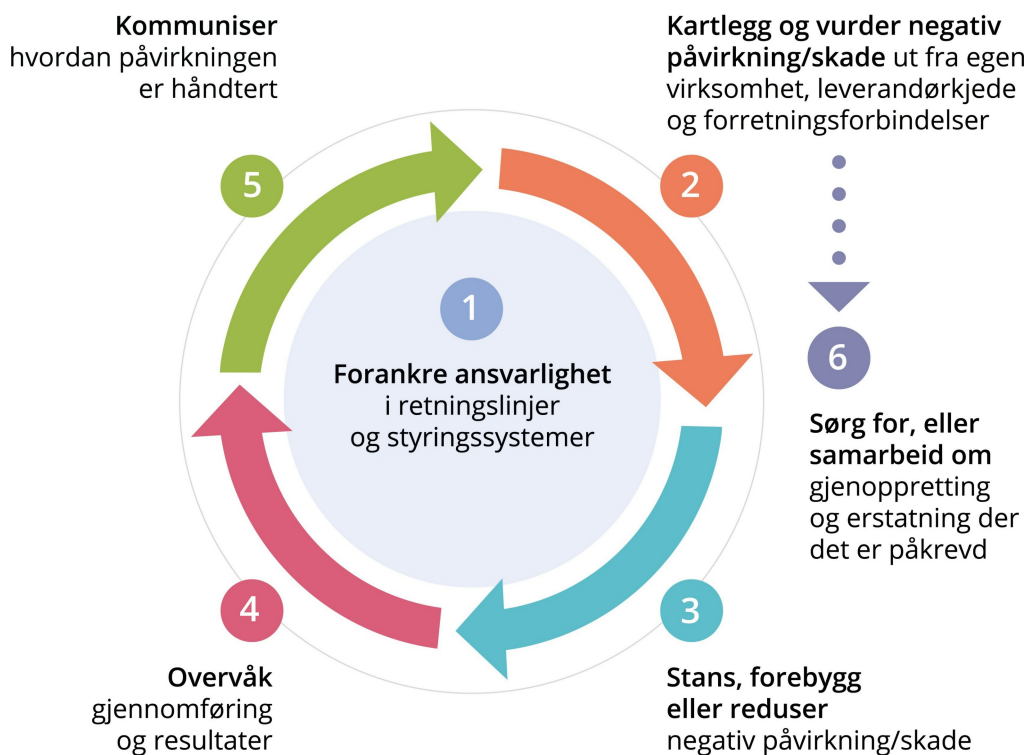
Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

I BAMA Gruppen har vi et tydelig ansvar: Å sikre at vår virksomhet opererer med høy etisk standard, bærekraft og åpenhet i hele verdikjeden. Som Norges ledende aktører innen frukt og grønt har vi en direkte påvirkning på mennesker, miljø og samfunn – både nasjonalt og internasjonalt.

Vi er vårt ansvar bevisst og jobber systematisk for å sikre at våre produkter produseres under gode arbeidsforhold, med respekt for menneskerettigheter og med minimal negativ påvirkning på miljøet.

Åpenhetsloven stiller tydelige krav til at selskaper gjennomfører aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs retningslinjer. Vi ser dette som en naturlig forlengelse av det arbeidet vi allerede gjør for å sikre bærekraftig forretningspraksis.

BAMAs medlemskap i Etisk Handel Norge siden 2002 har vært en viktig del av denne innsatsen. Vi jobber aktivt for å kartlegge risiko, forbedre arbeidsforhold og drive positiv utvikling i våre leverandørkjeder.

I 2024 fortsatte vi å styrke vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. Vi gjennomførte systematiske risikovurderinger, revisjoner og leverandørbesøk, samtidig som vi hadde en åpen dialog med våre samarbeidspartnere.

I tråd med Åpenhetslovens krav besvarte vi forespørsler fra forbrukere og interessenter med full åpenhet om hvordan vi jobber med ansvarlighet i våre verdikjeder.

Vårt engasjement for bærekraft går imidlertid utover etterlevelse av lover og regler. Vi ønsker å være en drivkraft for en mer ansvarlig og bærekraftig verdikjede, hvor respekt for menneskerettigheter, ansvarlig ressursbruk og redusert klimaavtrykk er sentralt.

Jeg håper denne redegjørelsen gir deg innsikt i vårt arbeid og hvordan vi aktivt jobber for å forbedre våre leverandørkjeder og skape en positiv påvirkning.

" Vi i BAMA Gruppen vil skape en sunnere og ferskere fremtid – og jobber aktivt for å sikre en ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis "

Bent Andersen
Konsernsjef, BAMA Gruppen

Styrets signatur

B. A. L.

Ch. Hansen / John A.

A. N. / Rune Dalsaune

KD. J. J.

O. K.

G. S. / R.

Oslo
22.04.2025

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

BAMA Gruppen

Adresse hovedkontor

Postboks 263 Alnabru

Viktigste merker, produkter og tjenester

BAMA Gruppen er et konsern som foretar innkjøp, bearbeiding, pakking, markedsføring og distribusjon av frukt, bær, grønnsaker, poteter, fruktdrikker, blomster, fisk og andre næringsmidler. Varene transporteres til våre kunder på mest mulig effektivt for å bevare ferskhet og hindre matsvinn.

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Virksomhetens struktur og organisering

BAMA Gruppen AS er Norges største leverandør av frukt, bær, grønnsaker og poteter og leverer i tillegg blomster. Konsernets struktur omfatter både nasjonale og internasjonale datterselskaper. Konsernet er organisert i ulike virksomhetsområder som dekker hele verdikjeden fra innkjøp og bearbeiding til distribusjon og salg, i tillegg til støttefunksjoner. Virksomhetsområdene er innkjøp, industri, dagligvare, storkjøkken, blomster, servicehandel og internasjonale operasjoner.

BAMA er en betydelig aktør i det norske markedet for frukt og grønt, med en klar visjon om å bidra til en sunnere og ferskere fremtid.

Konsernet håndterer årlig over 500 000 tonn produkter, hvorav ca. 37 % er produsert i Norge. Selskapet har et tett samarbeid med Gartnerhallen og deres over 1000 medlemmer for å sikre et jevnt tilfang av norske varer.

BAMA leverer produkter til ulike markeder, inkludert:

Dagligvare: Gjennom to separate selskap leveres frukt, bær, grønnsaker, poteter, drikke og blomster til to av Norges største aktører på dagligvare.

Storkjøkken: Leveranser av frukt, bær, grønnsaker, poteter, fisk, sjømat og vilt til hoteller, restauranter, kantiner, catering virksomheter og offentlig sektor.

Servicehandel: Fokus på frukt, grønt, drikker, blomster og påsmurte produkter til kiosker, bensinstasjoner og liknende.

Faghandel: Leveranser av blomster

Industri: Videreforedling av salater, poteter og andre produkter tilpasset de ulike markedene BAMA har leveranser til.

Ledelse og ansvarsfordeling:

Styret i BAMA Gruppen er ansvarlig for å godkjenne konsernets forretningsstrategi og sikre at bærekraft er tilstrekkelig integrert i selskapets mål, strategier og risikoprofil. Styret gjennomgår periodisk bærekraftsrapportering og godkjenner den årlige bærekraftsrapporten.

Konsernledelsen, ledet av konsernsjefen (CEO), har det overordnede ansvaret for bærekraftsarbeidet og skal sørge for at bærekraft er en integrert del av virksomhetens forretningsstrategi. Dette inkluderer å sikre at nødvendige ressurser blir prioritert og allokert for å oppnå fastsatte bærekraftsmål.

Executive Vice President (EVP) Commercial er eier av bærekraftstrategien og har ansvar for å definere

---

konsernets bærekraftsmål og sikre at disse er forankret i organisasjonen. EVP Commercial er også ansvarlig for prosessen knyttet til dobbel vesentlighetsanalyse, interessentdialog og bærekraftsaspekter ved due diligence-prosesser. Periodiske rapporter om måloppnåelse og tiltak innen bærekraft rapporteres til styret.

Group CFO har ansvar for den årlige eksterne rapporteringen på bærekraft i samsvar med Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) og sikrer risikostyring og internkontroll over bærekraftsrapporteringen (ICSR). CFO skal også etablere rutiner for å sikre at bærekraft vurderes i investeringsbeslutninger.

Direktør bærekraft og kvalitet leder bærekraftsarbeidet i det daglige og sørger for operasjonaliseringen av bærekraftstrategien. Avdelingen for bærekraft og kvalitet rapporterer til EVP Commercial og har ansvar for implementeringen av konsernets bærekraftinitiativ, inkludert oppfølging av lovpålagte krav.

Bærekraftsvettverket som består av eiere av de ulike temaene i CSRD, bærekrafts- og rapporteringsansvarlig i de ulike virksomhetene koordineres av denne rollen.

Administrerende direktører for virksomhetene har ansvar for å implementere bærekraftsmål og tiltak i sine respektive enheter, i tråd med konsernets retningslinjer. De skal også sikre at relevant data rapporteres i henhold til metodikk og retningslinjer fra finansavdelingen.

Bærekrafts- og kvalitetsavdelingen består av spesialister som jobber med sentrale temaer som klima og natur, matsvinn og sosialt ansvar. Avdelingen samarbeider tett med alle deler av virksomheten for å sikre gjennomføring av ulike bærekraftinitiativ og deling av beste praksis på tvers av konsernet.

BAMA packaging leder arbeidet med mer bærekraftig emballasje i konsernet.

Bærekraftsrapportering:

Den årlige bærekraftsrapporten utarbeides i samsvar med CSRD og relevante europeiske standarder (ESRS).

Leder for bærekraftsrapportering har faglig og operasjonelt ansvar for rapporteringen, herunder kvalitetssikring og effektivitet i prosessen. Denne redegjørelsen er basert på BAMAs Bærekraftsrapport for 2024 som finnes på dette nettstedet: <https://www.bama.no/om-bama/barekraft/>

Styret gjennomgår den årlige bærekraftsrapporten, inkludert rapporteringen knyttet til Åpenhetsloven, som publiseres på BAMAs nettsider.

Kommunikasjon og samarbeid:

Intern kommunikasjon i BAMA er strukturert rundt tydelige ansvarsforhold, med regelmessige rapporter og dialog mellom ledelse, avdelinger og ansatte. Eksternt samarbeider selskapet med leverandører, kunder og sivilsamfunn gjennom revisjoner og fysiske møter. Dette sikrer oppfølging av etiske retningslinjer og bærekraftsarbeid i hele verdikjeden.

Arbeidet med Åpenhetsloven:

BAMA jobber systematisk med krav relatert til Åpenhetsloven. Arbeidet omfavner aktsomhetsvurderinger, iht OECDs modell for å fremme ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis, dobbel vesentlighetsanalyse og retningslinjer og rapporteringsrutiner som sikrer transparens og tilgjengelig informasjon om selskapets arbeid med etiske standarder og bærekraft.

Oppsummering:

BAMA Gruppen er organisert for å kunne betjene et bredt spekter av markeder og produkter, samtidig som selskapet sikrer ansvarlig forretningspraksis. Med klare ansvarsforhold, sterk ledelse og en tydelig bærekraftstrategi, oppfyller BAMA kravene i Åpenhetsloven ved å ivareta transparens, etiske standarder og bærekraft i hele verdikjeden.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

24 188 000 000

Antall ansatte

3 217

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

I løpet av rapporteringsåret har konstituert konsernsjef Bent Andersen tiltrådt som ny konsernsjef i BAMA

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Torbjørn Billing. Bærekraftsrådgiver.

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

torbjorn.billing@bama.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Innkjøpsmodell

Virksomheter som gjør innkjøp av varer og tjenester har dedikerte roller for dette. Det være seg frukt og grønnsaker, emballasje, transport, sjømat eller blomster.

Innkjøpsavdelinger i de ulike virksomhetsområdene opererer både nasjonalt og internasjonalt med å sikre tilgang til et bredt spekter av produkter, emballasje, transporttjenester og andre nødvendige innsatsfaktorer. BAMA samarbeider tett med leverandører, pakkerier og produsenter for å sikre bærekraftige og kostnadseffektive løsninger. BAMAs fisk og sjømat handles med fokus på bærekraftig forvaltning og sertifiserte produkter for storkjøkkenmarkedet.

Direkte samarbeid med pakkerier og produsenter: BAMA får varer levert direkte fra pakkerier og produsenter, spesielt innen frukt, grønnsaker og bær. I Norge er Gartnerhallen, samvirke med over 1000 norske produsenter en sentral partner.

Leverandører og grossister/agenter: I tillegg til direkte samarbeid med egne leverandører, benytter BAMA grossister/agenter i visse internasjonale markeder for å sikre kontinuerlig tilgang til spesifikke varer. BAMAs kontakter her er langsiktige samarbeidspartnere som forstår selskapets etiske retningslinjer og bærekraftstrategi.

Andre innsatsfaktorer: For å sikre en effektiv forsyningskjede inngår BAMA avtaler for kjøp av transporttjenester, emballasje og andre driftskritiske ressurser. Bærekraftig emballasje er et sentralt fokusområde, hvor BAMA jobber med innovative løsninger for å redusere plastforbruk og øke andelen resirkulerbare materialer. Innen transport søker BAMA energieffektive løsninger og samarbeider med logistikkpartnere for å redusere klimafotavtrykket.

Leverandørkjede

Få ledd fra råvare til ferdig produkt: BAMA prioriterer korte verdikjeder der det er mulig, for å sikre ferskhet og kvalitet. Produktene går fra produsenter til sentrallagre og distribusjonsknutepunkt før de når kundene. Dette gjelder både frukt, grønt, sjømat og andre produktkategorier.

Produksjonsland og regioner: Hovedproduksjonen av varer er delt mellom Norge (ca. 37 % av volumet) og internasjonale leverandører (ca. 63 %). De viktigste internasjonale leverandørene finnes i regioner som Europa, Sør-Amerika og Afrika, med særlig vekt på land som Spania, Nederland, Chile og Peru. Fisk og sjømat til storkjøkkenmarkedet kommer hovedsakelig fra Norge og Nord-Atlanteren, med et fokus på bærekraftige fiskeripraksiser og sertifiseringer som MSC og ASC.

Spesialisert verdikjedestyring: Produktkategoriene blomster og eksotisk frukt håndteres av BAMA datterselskaper Xpol og Nature's Pride i Nederland. De har spesialisert seg på disse produktkategoriene. Innen sjømat og andre spesialprodukter samarbeider BAMA med dedikerte leverandører og grossister for å sikre høy kvalitet og effektiv distribusjon.

Integrerte løsninger og bærekraft

For å sikre arbeidsforhold og redusere miljøpåvirkning, integrerer BAMA ansvarlighet i hele verdikjeden. For primære og sekundære innkjøp, inkludert emballasje, transport, sjømat og andre driftsmidler stilles krav, risiko kartlegges og det gjennomføres leverandørrevisjoner.

Teknologiske verktøy som "BAMA Smart Transport" brukes for å optimere logistikken og redusere klimautslipp.

Oppsettet gir BAMA fleksibilitet til å håndtere utfordringer knyttet til klima, sesongsvingninger og etterspørsel, samtidig som det sikrer kvalitet og ansvarlighet i innkjøpsprosessene.

Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

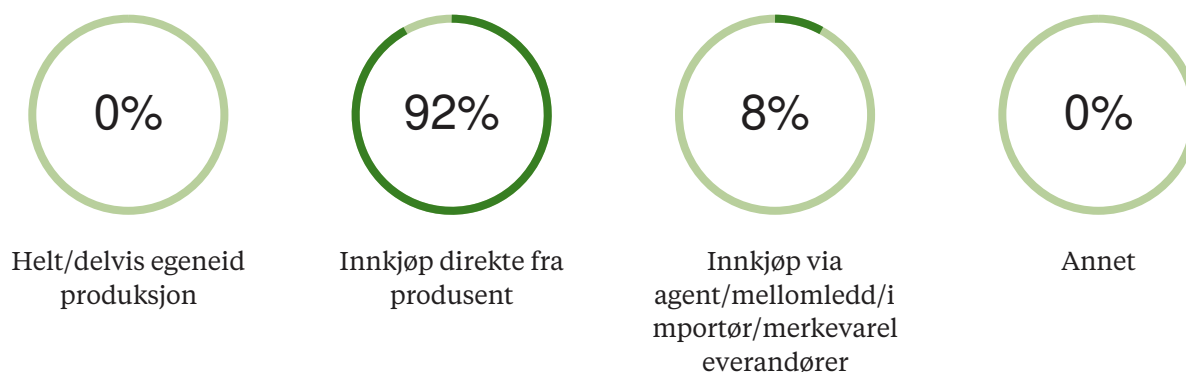
2 500

Kommentar til antall leverandører

BAMA Gruppen har gjort handel med ca. 2500 forretningspartnere, leverandører og produsenter i 2024. 260 av disse forretningsforbindelsene er leverandører av råvarer til videresalg eller foredling. For den norske verdikjeden av råvarer til videresalg eller foredling er samvirket Gartnerhallen SA BAMAs avtalepartner og her inngår 1000 norske produsenter. I tallet 260 leverandører teller vi her Gartnerhallen som en. Gjenstående antall forretningsforbindelser er leverandører av tjenester og varer, som f.eks transport, emballasje, arbeidsklær, konsulenttjenester, entreprenører og driftsmateriell.

Type innkjøp/ leverandørforhold

Innkjøp fra leverandører, pakkhus, samvirker, selskaper som ikke er agenter defineres som direkte innkjøp.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Norge :	390
Spania :	203
Nederland :	112
Ecuador :	6
Costa Rica :	20
Italia :	108
Sør-Afrika :	51
Polen :	29

Oversikten inkluderer de største landene basert på verdi (i NOK). Den omfatter kun varer til videresalg eller videreforedling, det vil si frukt, grønnsaker, poteter, bær, blomster, fisk, sjømat, vilt og andre matvarer.

Norge: Omtrent 1000 norske produsenter er medlemmer av Gartnerhallen SA. I [denne oversikten](#) er pakkerier som produsentene leverer til ansett som førsteleddsprodusent. Oversikten viser dermed pakkerier, leverandører (kan være flere produsenter per leverandør) og grossister som BAMA handler fra på det norske markedet.

Utland: Inkluderer leverandører, pakkhus, samvirker og selskaper som BAMA Gruppen har direkte samarbeid med. Det kan være flere produsenter per leverandør og per pakkhus.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter

Antall arbeidere

Kommentar til antall arbeidere

Våre leverandører er alt fra mindre/mellomstore lokale/nasjonale produsenter til store multinasjonale selskaper. Det er alt fra enkeltpersonforetak til selskaper med flere tusen ansatte, mange med sesongarbeidere deler av året. Det er derfor svært krevende å angi konkret antall arbeidere.

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Bananer	Costa Rica Ecuador
Tomat, salat, agurk	Spania Italia Marokko Nederland Norge
Poteter, grønnsaker, frukter og bær	Spania Italia Norge

Oversikten inkluderer de største landene basert på verdi (i NOK). Den omfatter kun varer (frukt, grønnsaker, poteter, bær, blomster, fisk, sjømat, vilt og andre matvarer som selges via storkjøkken) til videresalg eller videreforedling.

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Ja

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål: I 2024 har BAMA jobbet med å implementere tiltak for å rapportere i henhold til EU's nye Corporate Sustainable Reporting Directive (CSRD).

Status: I 2024 har BAMA revidert dobbel vesentlighetsanalysen som ble gjennomført første gang i 2023, og levert Bærekraftsrapporten for 2023 i april, strukturert etter kravene i EU's Corporate Sustainable Reporting Directive (CSRD). Det er iverksatt tiltak for å forbedre overvåkingen og utviklingen av selskapets vesentlige bærekraftsområder.

2

Mål: I 2024 har BAMA jobbet med å forbedre opplæringen innenfor bærekraftstema av innkjøpere og andre nøkkelpersoner i konsernet, for å gi tilstrekkelig kompetanse til å ha relevant dialog og kunne gjøre mer kvalifiserte observasjoner ved leverandørbesøk og møter.

Status: Dette arbeidet er i gang og vil videreføres i 2025

3

Mål: I 2024 har BAMA jobbet med å styrke den risikobaserte oppfølgingen av leverandører. Dette inkluderer gjennomføringen av mellom 80 og 100 revisjoner av norske og utenlandske leverandører.

Status: Det er gjennomført 91 risikobaserte revisjoner i 2024

Prosessmål for kommende år

1

Disse er grundig beskrevet under 3.A.1 i redegjørelsen. Men her er noen overordnede mål i den nye bærekraftstrategien som går frem til 2030

Redusere matsvinn og optimalisere emballasje – 25 % reduksjon i matsvinn og 100 % resirkulerbar eller gjenbrukbar emballasje innen 2030.

Fremme sunnere kosthold – Øke konsumet av frukt og grønt til minst fem helst åtte porsjoner per dag innen 2030

Minimere klima- og naturpåvirkning – 25 % reduksjon i klimagassutslipp (Scope 1 og 2) og kartlegging av naturrisiko med en overgangsplan innen 2026.

Ansvarlig handel og menneskerettigheter – Alle direkte leverandører skal være sertifisert etter anerkjente sosiale standarder innen 2030, og minst 80 revisjoner skal gjennomføres årlig.

Investere i ansatte – Mål om 40 % kjønnsbalanse i ledergrupper og en medarbeiderengasjements-score på 80 innen 2030.

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.bama.no/om-bama/etiske-retningslinjer/>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø?

BAMA Gruppen kommuniserer sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø på flere måter gjennom sine etiske retningslinjer.

Menneskerettigheter og arbeidsforhold.

BAMA respekterer menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og menneskeverd. Vi sikrer grunnleggende rettigheter og trygge arbeidsforhold for ansatte, og aksepterer ikke diskriminering eller trakassering.

Miljø.

BAMA er dedikert til å redusere sitt karbonavtrykk og optimalisere ressursutnyttelsen gjennom hele verdikjeden, inkludert transport, pakking og distribusjon. Vi støtter en kultur for gjenbruk og resirkulering. Vi har satt kvantitative mål på disse punktene.

Ansvarlig forretningspraksis.

BAMA gjennomfører aktsomhetsvurderinger for å identifisere og redusere risikoer for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Dette gjelder både egen virksomhet og leverandørkjeden.

Verdier og visjon.

Gjennom visjonen "En sunnere og ferskere fremtid" og verdier som ansvarlighet og integritet, ønsker BAMA å fremme en sunnere livsstil og bærekraftig vekst.

Disse prinsippene er også kommunisert gjennom egne retningslinjer for leverandører og partnere, og ved tydeliggjøring av nulltoleranse for korrupsjon og brudd på etiske standarder.

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

BAMAs policy for egen virksomhet er utviklet og forankret på følgende måter, slik det fremkommer av de etiske retningslinjene:

Basert på internasjonale standarder.

BAMAs etiske retningslinjer bygger på prinsipperklæringen fra medlemsorganisasjonen Etisk Handel Norge, som BAMA er medlem av, FNs Veiledende Prinsipper for Næringsliv og Menneskerettigheter, ILO - konvensjonen og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv.

Forpliktelser for hele virksomheten.

Policyen gjelder for alle ansatte, innleid personell, ledere, direktører og styremedlemmer, samt for personer som handler på vegne av BAMA. Datterselskaper i BAMA Gruppen er også forpliktet til å følge retningslinjene eller tilsvarende lokale retningslinjer.

Implementering og opplæring.

BAMA sørger for opplæring og verktøy som gjør ansatte i stand til å håndtere etiske problemstillinger. Dette inkluderer obligatorisk deltakelse i opplæringsprogrammer for etikk og compliance for ansatte.

Integritet og åpenhet som kjerneverdier.

Forankringen skjer gjennom en organisasjonskultur som fremmer åpenhet, ærlighet og integritet. Det legges vekt på å ta ansvar for beslutninger og skape en trygg yringskultur der ansatte oppfordres til å rapportere bekymringer uten frykt for gjengjeldelse.

Ledelsens engasjement.

BAMAs styre og ledergruppe er aktivt dedikert til bærekraftig og ansvarlig forretningspraksis. Konsernledelsen dedikerer resurser for å sikre engasjement og samarbeid med leverandører og interessenter for å håndtere miljømessige, sosiale og etiske utfordringer.

Denne tilnærmingen sikrer at policyen er solid forankret i både internasjonale standarder og virksomhetens egne verdier, med praktiske tiltak for implementering i hele organisasjonen.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner?

Arbeidet med aktsomhetsvurderinger i BAMA er strukturert og forankret i interne prosedyrer og retningslinjer. Styret har det overordnede ansvaret for selskapets bærekraftsstrategi, inkludert aktsomhetsvurderinger, og sikrer at arbeidet er integrert i selskapets mål, strategi og risikoprofil.

Konsernsjef (CEO) har ansvar for å sikre tilstrekkelige ressurser og organisatoriske strukturer for å støtte bærekraftsarbeidet, samt å sikre at nødvendige prosedyrer og systemer er etablert.

Den operative ledelsen av aktsomhetsvurderinger ligger hos EVP Commercial, som har ansvar for bærekraftstrategien og implementeringen av aktsomhetsvurderinger i henhold til OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper, OECDs veiledning for ansvarlig næringsliv og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter. EVP Commercial rapporterer periodisk til styret om måloppnåelse, handlingsplaner og definerte nøkkeltall (KPIer) knyttet til bærekraftsarbeidet.

Bærekraftsarbeidet er organisert gjennom et tverrfaglig samarbeid mellom ulike avdelinger. Bærekraft- og kvalitetsavdelingen har ansvar for den operative gjennomføringen av bærekraftsstrategien og arbeider tett med andre avdelinger, inkludert innkjøp, økonomi og risikostyring. Avdelingen har ansvar for risikovurderinger og gjennomføring av dobbel vesentlighetsanalyse, som vurderer både finansiell og påvirkningsmessig vesentlighet. Avdelingen har også ansvar for godkjenning av leverandører og oppfølging av samsvar med bærekraftskrav, blant annet gjennom spørreskjemaer, screening mot eksterne databaser og avtaleverk som sikrer at leverandører overholder BAMAs etiske retningslinjer. Høyrisikoleverandører følges opp spesielt gjennom revisjoner og ytterligere kontrolltiltak.

Arbeidet er organisert på en måte som sikrer bred forankring og kontinuerlig forbedring. BAMA gjennomfører løpende dialog med ansatte, leverandører og eksterne interessenter. Vi inkluderer fagforeninger og frivillige organisasjoner i noen tilfeller, for å få innsikt i risikoområder og forbedringsmuligheter. Varslingsmekanismer er etablert slik at både ansatte og eksterne parter kan rapportere om bekymringer eller risiko knyttet til menneskerettigheter, korrupsjon eller miljøpåvirkning.

Siden aktsomhetsvurderingene bygger på dobbel vesentlighetsanalyse, tillater organiseringen en risikobasert tilnærming der identifiserte hovedrisikoområder prioriteres. Dette sikrer en effektiv og målrettet forvaltning av risiko knyttet til bærekraft, i tråd med internasjonale standarder og lovkrav.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og insentivordninger?

Betydningen av BAMAs aktsomhetsvurderinger konkretiseres gjennom tydelige roller og arbeidsoppgaver i relevante stillingsbeskrivelser. Ansatte får ansvar for risikovurderinger, leverandøroppfølging og rapportering, støttet av faste prosedyrer og opplæring. Bærekraftsmål er integrert i relevante beslutningsprosesser, noe som fremmer forståelse og engasjement i hele organisasjonen.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

BAMA sikrer at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til aktsomhetsvurderinger gjennom regelmessig opplæring i lover, risikoer og beste praksis, både eksternt og internt. Dette inkluderer spesialkurs for ansatte involvert i risikovurderinger og leverandøroppfølging. Kompetansen styrkes også gjennom deling av beste praksis på tvers av virksomheter gjennom for eksempel bærekraftsnettverket.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i strategier og handlingsplaner?

BAMAs forpliktelser til bærekraft er integrert i forretningsstrategien og konkretisert i bærekraftstrategien, handlingsplaner og operasjonelle tiltak. Selskapet jobber målrettet for å redusere negativ påvirkning på miljø og samfunn. Dette gjøres gjennom fem hovedsatsinger som skal gjennomføres innen 2030.

Redusere matsvinn og optimalisere emballasje – 25 % reduksjon i matsvinn og 100 % resirkulerbar eller gjenbrukbar emballasje innen 2030.

Fremme sunnere kosthold – Øke konsumet av frukt og grønt til minst fem helst åtte anbefalte porsjoner per dag innen 2030

Minimere klima- og naturpåvirkning – 25 % reduksjon i klimagassutslipp (Scope 1 og 2) og kartlegging av naturrisiko med en overgangsplan innen 2026.

Ansvarlig handel og menneskerettigheter – Alle direkte leverandører skal være sertifisert etter anerkjente sosiale standarder innen 2030, og minst 80 revisjoner skal gjennomføres årlig.

Investere i ansatte – Mål om 40 % kjønnsbalanse i ledergrupper og en medarbeiderengasjements-score på 80 innen 2030.

Kobling til overordnede strategier og ressurser

Bærekraftsmålene er en sentral del av BAMAs forretningsstrategi og følges opp på konsernnivå. Styret har oppdatert sine retningslinjer for å sikre at bærekraft prioriteres, og ledelsen har dedikerte ressurser til å sikre gjennomføring. BAMAs investeringer i ansvarlig handel, matsvinnreduksjon og klimaløsninger er budsjettforankret.

Forretningsmessige implikasjoner og offentlig tilgjengelighet

Bærekraftsarbeidet gir økt effektivitet, reduserer risiko i verdikjeden og understøtter BAMAs konkurransekraft. Strategier og planer er tilgjengelige for offentligheten gjennom BAMAs bærekraftsrapportering og nettsider, i tråd med prinsippet om åpenhet og ansvarlighet.

1.C.2 Hvordan følges strategier og planer for bærekraftig forretningspraksis opp av ledelse og styre?

Styret har det overordnede ansvaret for bærekraft og godkjenner strategier, mål og risikovurderinger.

Konsernsjefen (CEO) sikrer ressurser og struktur, mens EVP Commercial har operativt ansvar og rapporterer til styret.

Ledelsen følger opp gjennom risikobaserte tiltak og periodisk rapportering. Særlig fokusområder er menneskerettigheter, miljøpåvirkning, korrupsjon og samsvar med reguleringer.

1.D Partnerskap og samarbeid med leverandører og forretningsforbindelser

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av bærekraftig forretningspraksis i møte med leverandører og forretningsforbindelser?

BAMA tydeliggjør viktigheten av bærekraftig forretningspraksis overfor leverandører og forretningsforbindelser gjennom flere tiltak:

Etiske retningslinjer.

Leverandører må signere BAMAs Code of Conduct, som stiller strenge krav til etisk handel, bærekraft og respekt for mennesker, samfunn, dyr og miljø

Retningslinjene er basert på FN- og ILO-konvensjoner og setter klare standarder for arbeidsforhold, miljø, og antikorrupsjon.

Screening og oppfølging.

Leverandører gjennomgår egevaluering og godkjennes kun dersom de oppfyller BAMAs krav, inkludert dokumentasjon av bærekraftsarbeid

Det gjennomføres jevnlig og risikobaserte revisjoner og oppfølging for å sikre etterlevelse av kravene.

Dialog og samarbeid.

BAMA fremmer dialog med leverandører for å implementere bærekraftige løsninger for å oppnå kontinuerlig forbedring. Leverandørene forventes å gjøre tilsvarende vurderinger i sine egne verdikjeder, dette følges opp på leverandørrevisjoner.

Disse tiltakene sikrer at bærekraftig forretningspraksis er integrert i samarbeidet med leverandører og forretningspartnere.

Lenke til BAMAs Code of Conduct for Suppliers and Business Partners:

https://www.bama.no/contentassets/6f612edaf2de478e8e6649844a777ff1/bamas-code-of-conduct-for-suppliers-and-business-partners_english.pdf

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

I rapporteringsåret har vi gjort en revisjon av dobbelt vesentlighetsanalysen vi gjennomførte i 2023, og har konkretisert BAMAs vesentlige risikoer og muligheter ytterligere.

Vi har gjennomført forhøyede aktsomhetsvurderinger av leverandører i flere geografiske risikoområder, som også har blitt supplert med stedlige revisjonsbesøk.

Det er også gjennomført en revisjon av BAMAs etiske retningslinjer

BAMA har i 2024 opprettet et tverrfaglig utvalg, 'Ansvarlighetsrådet', for å sikre ansvarlig forretningspraksis i tråd med internasjonale standarder for menneskerettigheter, arbeidsforhold og miljø. Utvalget gir råd til ledelsen, overvåker etiske retningslinjer for leverandører, og identifiserer og håndterer risikoer i verdikjeden. Rådet arbeider for kontinuerlig forbedring.

Disse tiltakene reflekterer en helhetlig tilnærming til bærekraft og kontinuerlig forbedring.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp prioritert risiko for potensiell og/ eller faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Arbeidsforhold og risiko for tvangsarbeid	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Diskriminering Brutal behandling Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelser Marginaliserte befolkningsgrupper	Kina Ecuador Egypt Guatemala India Iran Pakistan Zimbabwe
Barnarbeid	Tvangsarbeid Barnarbeid Brutal behandling Marginaliserte befolkningsgrupper	Etiopia Honduras India Madagaskar Mali Pakistan Tanzania Zimbabwe
Overforbruk av vannressurser	Marginaliserte befolkningsgrupper Miljø Vann	Chile Egypt Spania Etiopia Kenya Marokko Mexico Peru Pakistan Sør-Afrika Zimbabwe

Foringelse av biologisk mangfold, tap av habitater, overforbruk av ressurser	Miljø	Brasil Kina Spania India Pakistan
Korrupsjon og bestikkelser	Marginaliserte befolkningsgrupper Korrupsjon	Elfenbenskysten Guatemala Italia Marokko Makedonia Mali Senegal Tanzania Zimbabwe

Kriterier for prioritering:

Alvorlighetsgrad. Arbeidsforhold og barnarbeid rangeres høyest på grunn av direkte påvirkning på liv og helse.

Omfang. Overforbruk av vannressurser og høye klimagassutslipp påvirker store områder og mennesker globalt. Verdier er basert på risikomodul i AgriPlace.

Mulighet for reversering. Tap av biologisk mangfold og utnyttelse av arbeidskraft har lav reversibilitet, noe som krever høy prioritering.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den risikoen ble identifisert og prioritert b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i kartleggingen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert d) om det er identifisert områder hvor det er manglende informasjon for å vurdere risiko og hvordan dere vil gå frem for å få mer informasjon om dette.

a) Virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den risikoen ble identifisert og prioritert

BAMA har en etablert prosess for kartlegging og identifisering av risiko basert på prinsippet om dobbel vesentlighet. Prosessen inkluderer:

Kartlegging av aktiviteter. En detaljert gjennomgang av verdikjeden (oppstrøms, egne aktiviteter og nedstrøms) for å identifisere potensielle og faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Identifikasjon av risiko. Bruk av dobbel vesentlighetsanalyse som vurderer risikoens alvorlighetsgrad, omfang og mulighet for reversering.

Prioritering av risiko. Risikoer som tvangsarbeid, barnarbeid, vannmangel, tap av biologisk mangfold og korrupsjon er prioritert, basert på analyser og informasjon fra interne og eksterne kilder.

Revisjoner og due diligence. Leverandører vurderes gjennom spørreskjema, revisjoner og analyser av risiko i deres operasjoner.

b) Eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i kartleggingen

Alle deler av virksomheten er inkludert i rapporten

c) Hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert

Informasjon ble hentet inn gjennom:

Kilder. Leverandørspørreskjema, interne databaser, revisjoner og risikovurderinger basert på OECD-retningslinjer.

Eksterne verktøy. AgriPlace sin risk Explorer som overvåker 20 forskjellige risikoindekser, risikokart fra World Resources Institute for å vurdere vannrisiko og annen geografisk risiko og et screening verktøy som er under anskaffelse.

Interessenter. Dialog med leverandører, kunder, lokalsamfunn. Organisasjoner som Etisk Handel Norge og andre eksterne eksperter har også bidratt til å styrke analysen.

d) Identifiserte områder med manglende informasjon og tiltak for å få mer informasjon

Det er identifisert områder hvor informasjon er mangelfull, spesielt i internasjonale forsyningskjeder. Eksempler inkluderer:

Manglende data. Omfanget av vannforbruk og utslipp i spesifikke produksjonsområder.

Tiltak. BAMA planlegger å utvide revisjonsomfanget, styrke samarbeidet med leverandører og øke bruken av digitale verktøy for datainnsamling i årene fremover. Dette inkluderer krav om mer detaljert rapportering fra leverandører og oppfølging via tredjeparts revisorer.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert men ikke prioritert, og hvordan disse er håndtert

Andre identifiserte risikoer og hvordan de håndteres:

Transportrelaterte miljøutfordringer.

Risiko: Høyt drivstofforbruk og lokale utslipp fra transport.

Håndtering: Optimalisering av logistikk, inkludert bruk av mer miljøvennlig transport, bedre ruteplanlegging og overgangen til lavutslippskjøretøy i utvalgte områder.

Matsvinn i verdikjeden.

Risiko: Svinn i produksjon, distribusjon og salg av ferske varer.

Håndtering: Implementering av forbedrede lagrings- og distribusjonsrutiner, bruk av teknologi for å forutsi etterspørsel, og samarbeid med partnere for donasjon av overskuddsmat.

Kjemikaliebruk i produksjonen.

Risiko: Bruk av plantevernmidler og kjemikalier som kan påvirke helse og miljø.

Håndtering: Krav til leverandører om å jobbe etter prinsipper for integrert plantevern samt dokumentasjon av kjemikaliebruk og sertifisering etter internasjonale standarder som Global GAP. BAMA gjør også egen jevnlig prøvetagninger og revisjoner.

Forurensning fra emballasje.

Risiko: Avfall og forurensning fra ikke-resirkulerbar emballasje.

Håndtering: Reduksjon av emballasjebruk, innføring av resirkulerbare materialer og samarbeid med kunder for å fremme bærekraftige emballaseløsninger.

Selv om disse risikoene ikke anses som mest alvorlige, overvåkes de jevnlig og inkluderes i virksomhetens bærekraftsmål. BAMAs innsats er del av en bredere strategi for kontinuerlig forbedring og reduksjon av negativ påvirkning i hele verdikjeden.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Beskriv mål og status for de tiltakene virksomheten har iverksatt for å redusere prioritert risiko

	Arbeidsforhold og risiko for tvangsarbeid
Overordnet mål :	Sikre anstendige arbeidsforhold i hele verdikjeden og redusere risikoen for tvangsarbeid i egen virksomhet og hos leverandører. Overholde internasjonale standarder som ILO-konvensjoner og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.
Status :	Innført retningslinjer og prosedyrer for aktsomhetsvurderinger for å identifisere og redusere risikoen for tvangsarbeid. Samarbeid med leverandører for å sikre at kravene i BAMAs Code of Conduct etterleves. Som en del av vårt arbeid i høyrisikoområder er det gjennomført revisjoner i Egypt og forhøyet aktsomhetsvurderinger av kinesiske leverandører
Mål i rapporteringsåret :	Øke antallet leverandørrevisjoner i høyrisikoområder (viser til kapittel 2.A.1) Oppdatere kontraktskrav for alle nye leverandører, inkludert tvangsarbeid. Gjennomføre opplæring for ansatte og leverandører om risiko for tvangsarbeid.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Iverksatte tiltak:

Systematisk risikovurdering og minimum 80 risikobaserte leverandørrevisjoner årlig.
Kontraktskrav mot rekrutteringsavgifter og krav om arbeidskontrakter.

Planlagte tiltak:

Øke andelen uanmeldte revisjoner
Strengere krav til sporbarhet i arbeidskontrakter.
Styrket opplæring for innkjøpere.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Faktiske resultater:

Redusert risiko for tvangsarbeid gjennom forbedret oppfølging av leverandører.

Økt bevissthet blant leverandører om BAMAs krav og forventninger.

Større åpenhet om rekrutteringspraksis.

Ikke avdekket tvangsarbeid gjennom revisjoner i 2024.

Forventede resultater:

Ingen dokumenterte tilfeller av tvangsarbeid i leverandørkjeden.

Bedre samarbeid med leverandører og interessenter for kontinuerlige forbedringer.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår:

Implementere nye teknologiske løsninger for å få varsler på offentlig tilgjengelig hendelser i ulike land.

Videreføre opplæringsprogrammer og utvide dem til å inkludere flere leverandører og ansatte.

Gjennomføre målrettede tiltak i samarbeid med NGO-er og lokale myndigheter i høyrisikoområder.

Gjennomføre 8% av leverandørrevisjoner uanmeldt.

Indikator

Antall revisjoner i leverandørkjeden

	Barnearbeid
Overordnet mål :	Eliminere all risiko for barnearbeid i hele verdikjeden ved å sikre etterlevelse av nasjonale og internasjonale standarder, inkludert ILO-konvensjonene om minimumsalder og barnearbeid. Støtte initiativer som fremmer barns utdanning og velferd i risikoområder. (viser til kapittel 2.A.1)
Status :	Barnearbeid er identifisert som en risiko i deler av verdikjeden, særlig i produksjonsland med svak regulering. Alle leverandører er pålagt å signere BAMAs Code of Conduct, som spesifiserer nulltoleranse for barnearbeid. Revisjoner og egnevalueringer av leverandører gjennomføres systematisk i risikoområder.
Mål i rapporteringsåret :	Gjennomføre flere revisjoner av leverandører i høyrisikoland. Utvikle tiltak for å adressere risikoen for barnearbeid gjennom samarbeid med lokale organisasjoner. Forbedre datainnsamling for å identifisere og overvåke risiko for barnearbeid i hele verdikjeden.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Iverksatte tiltak:

Leverandørrevisjoner med fokus på aldersverifisering av arbeidere.

Global G.A.P.-sertifisering med GRASP-tillegg kreves innen 2027.

Oppfølging av leverandører for å sikre at alle ansatte har arbeidskontrakter og at aldersgrensen for ansettelse overholdes.

Dialog og opplæring med leverandører om ansvar for å eliminere barnearbeid.

Planlagte tiltak:

Etablere samarbeid med NGO -er for å fremme barns tilgang til utdanning i risikoområder.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Faktiske resultater:

Ingen dokumenterte tilfeller av barnearbeid i leverandørkjeden i forbindelse med revisjoner.
Økt bevissthet blant leverandører om aldersrelaterte krav.

Forventede resultater:

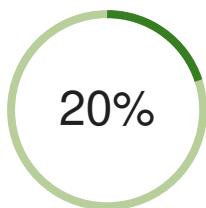
Etablere en mer robust kontrollmekanisme for å eliminere risiko for barnearbeid.
Forbedrede arbeidsforhold og økt tilgang til utdanning for barn i risikoområder.
Økt andel sosialt sertifiserte leverandører.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår:

Utvide dialog og opplæring til å inkludere alle leverandører i risikoområder.
Øke antall samarbeidsprosjekter med lokale myndigheter og organisasjoner for å forbedre barns livskvalitet.
Fortsette revisjoner og følge opp leverandører med manglende dokumentasjon eller tiltak

Indikator

Andel leverandører med GRASP eller lignende sosiale standarder.

2024

Dette er et nytt krav vi stiller og vi har gitt leverandører 2 års frist på å bli sertifisert.

	Overforbruk av vannressurser
Overordnet mål :	Sikre bærekraftig bruk av vannressurser i hele verdikjeden, med fokus på områder som er utsatt for vannmangel. Redusere virksomhetens samlede vannforbruk og implementere praksiser som fremmer effektiv og ansvarlig vannforvaltning.
Status :	Kartlegging viser at risiko for overforbruk av vannressurser er mest kritisk i tørre regioner i land som Spania, Chile, Peru og Sør-Afrika. Disse landene har vesentlig andel av leveranser til BAMA. BAMA har etablert krav til leverandører om dokumentasjon av vannforbruk og implementering av vannbesparende tiltak. Samarbeid med leverandører og eksperter for å identifisere bærekraftige vannforvaltningsmetoder er påbegynt.
Mål i rapporteringsåret :	Kartlegge vannforbruket til leverandørene i høyrisikoland. (viser til kapittel 2.A.1) Etablere partnerskap med lokale interessenter for å utvikle og implementere vannbesparende teknologier. Redusere vannforbruk i egen produksjon

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Iverksatte tiltak:

Nature's Pride, BAMAs datterselskap, samarbeider med IDH – The Sustainable Trade Initiative for å forbedre vannforvaltningen i Ica-regionen i Peru.

Nature's Pride har utarbeidet retningslinjer for bærekraftig vannforvaltning og det er oppnådd sertifisering iht anerkjente vannstandarder for ulike kulturer i flere land.

Planlagte tiltak:

Fortsette å stille krav til sertifisering i risikoområder.

Fortsette samarbeid med lokale myndigheter og organisasjoner for å adressere vannrelaterte utfordringer.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Faktiske resultater:

Bedre forståelse av myndigheters og leverandørens arbeid med å regulere vannforbruk og ulike faktorer og reguleringer i verdikjeden som påvirker dette.

Forventede resultater:

Reduksjon i overforbruk av vannressurser i hele verdikjeden over tid.

Økt bevissthet og kompetanse internt og hos leverandører om bærekraftig vannforvaltning.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår:

Utvide kartleggingen til å dekke 100 % av høyrisiko-leverandører.

Implementere vannbesparende løsninger i samarbeid med flere leverandører.

Delta aktivt i initiativ om god vannforvaltning i prosjekt relatert til Aconcagua i Chile, ledet av New Foresight.

	Foringelse av biologisk mangfold, tap av habitater, overforbruk av ressurser
Overordnet mål :	Beskytte og fremme biologisk mangfold gjennom bærekraftig ressursforvaltning. Redusere påvirkningen på sensitive økosystemer ved å sikre ansvarlig bruk av land, skog og vannressurser. Fremme bevaring av habitater i samarbeid med leverandører og lokalsamfunn.
Status :	Risiko knyttet til biologisk mangfold er bl.a. identifisert i områder som Brasil, Sørøst-Asia og Spania, hvor landbruk og produksjon kan ha betydelig påvirkning. Leverandører er pålagt å følge BAMA's Code of Conduct, som inneholder spesifikke krav til bærekraftig ressursbruk. Kartlegging av leverandørpraksis pågår, med fokus på å identifisere områder hvor biologisk mangfold er truet.
Mål i rapporteringsåret :	Fullføre risikovurdering for biologisk mangfold i større deler av verdikjeden. Styrke samarbeid med lokale interessenter og organisasjoner for å beskytte truede habitater. Implementere tiltak for å redusere avskoging og fremme bærekraftig landbruk i prioriterte områder.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Iverksatte tiltak:

Vi har gjennomført natur- og klimarisikoanalyse for utvalgte produkter i utvalgte land i første omfang som en pilot.

Planlagte tiltak:

Dialog med leverandører for å implementere bærekraftig praksis for skogbevaring og redusert bruk av plantevernmidler.

Plan for kartlegging av høyrisikoområder for tap av biologisk mangfold.

Etablere samarbeid med NGO-er for å overvåke biologisk mangfold i kritiske områder.

Fremme regenerativt landbruk blant leverandører.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Faktiske resultater:

Identifisering av nøkkelområder for bevaring og tiltak for å redusere habitatødeleggelser.

Forventede resultater:

Reduksjon i tap av biologisk mangfold og økt bevaring av truede habitater.

Forbedrede jordbruks- og skogbruksmetoder blant leverandører som reduserer miljøpåvirkning.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår:

Videreføre arbeidet med å kartlegge sårbare økosystemer i verdikjeden.

Styrke overvåkning av land- og skogbruk i risikoområder ved hjelp av digitale verktøy.

Utvide dialog og støtte til leverandører for å fremme bærekraftige praksiser.

	Korrupsjon og bestikkelser
Overordnet mål :	Opprettholde nulltoleranse for korrupsjon og bestikkelser i alle deler av virksomheten og verdikjeden. Sikre åpenhet og integritet i alle forretningsforbindelser og transaksjoner. Overholde internasjonale og nasjonale regelverk for antikorrupsjon.
Status :	Nulltoleranse for korrupsjon og bestikkelser er tydelig definert i BAMAs Code of Conduct. Det er etablert interne og eksterne rapporteringsmekanismer for å identifisere og håndtere tilfeller av korrupsjon. Risikoanalyser og revisjoner er gjennomført for høyrisikoområder og leverandører.
Mål i rapporteringsåret :	Øke antall revisjoner med fokus på risiko for korrupsjon. Implementere forbedrede retningslinjer for kontraktshåndtering som minimerer risiko for korrupsjon. Gjennomføre dialog om antikorrupsjon med ansatte i nøkkelposisjoner og leverandører i høyrisikoland.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Iverksatte tiltak:

Regelmessig oppdatering av kontraktsmaler med klare krav til åpenhet og nulltoleranse for korrupsjon.

Etablering av et anonymt varslingsystem for å rapportere mistenkte tilfeller av korrupsjon.

Planlagte tiltak:

Bruk av tredjepartsverktøy for å overvåke leverandørers etterlevelse av antikorrupsjonskrav.

Utvidelse av samarbeidet med internasjonale organisasjoner og sertifiseringsordninger for antikorrupsjon.

Videreutvikling av revisjonsprogrammer som inkluderer spesifikke kriterier for identifisering av korrupsjonsrisiko.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Faktiske resultater:

Økt transparens i leverandørkjeden, med ingen rapporterte tilfeller av mistenkt korrupsjon.
Økt bevissthet blant ansatte og leverandører om BAMAs krav til integritet og antikorrupsjon.

Forventede resultater:

Full eliminering av korrupsjonstilfeller i verdikjeden.
Styrket tillit fra kunder, partnere og interessenter gjennom bedre åpenhet og samsvar.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår:

Gjennomføre revisjoner i alle høyriskoområder med fokus på antikorrupsjon.
Utvide dialog til å inkludere flere leverandører og forretningspartnere.
Implementere avanserte verktøy for kontinuerlig overvåkning av transaksjoner og leverandørpraksis.

3.B Andre tiltak for å håndtere risiko for negativ påvirkning/skade

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

BAMA har implementert flere generelle tiltak for å redusere natur- og miljøpåvirkning i leverandørkjeden:

Bærekraftige landbrukspraksiser:

Vi samarbeid med leverandører som fremmer bærekraftige dyrkingsmetoder, som redusert bruk av plantevernmidler, og optimaliserer vannforbruk.

Avfallsreduksjon og resirkulering:

Innføring av tiltak for å redusere matsvinn og optimalisering av emballasje for å fremme resirkulering.

Sertifiseringer og standarder:

Pålegg om at leverandører følger sertifiseringsstandarder som Global GAP og i fremtiden relevante miljøstandarder, er det er aktuelt.

Disse tiltakene er sentrale for BAMAs arbeid med å stanse, forebygge og redusere negativ påvirkning på miljøet og samtidig styrke bærekraft i leverandørkjeden.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

BAMA arbeider målrettet for å redusere klimagassutslipp i hele verdikjeden – fra produksjon og transport til salg og etterbruk. Våre tiltak er basert på en helhetlig tilnærming:

Egen drift (Scope 1 & 2):

Vi har fokus på å redusere utslipp fra vår transportflåte gjennom overgang til fossilfri transport, inkludert investering i elektriske lastebiler. Vi forsøker også å øke energieffektiviteten i våre anlegg og utvider bruken av fornybar energi, blant annet gjennom solcelleanlegg.

Verdikjeden (Scope 3):

De største utslippene kommer fra transport, produksjon og gjødselbruk. Vi samarbeider med leverandører for å øke andelen sjø- og landtransport med lavere klimaavtrykk. Reduksjon av matsvinn står sentralt, både gjennom bedre logistikk og samarbeid med kunder og forbrukere.

Strategiske mål:

Vi har satt som mål å redusere våre scope 1- og 2-utslipp med **25 % innen 2030**, etablere et **komplett klimaregnskap innen 2026**, og utvikle en klimaomstillingsplan i tråd med Parisavtalen. Vi fremmer et mer bærekraftig kosthold i tråd med anbefalinger fra helse- og miljødirektoratet.

Gjennom konkrete tiltak, samarbeid med leverandører og investeringer i bærekraftige løsninger reduserer vi vår klimapåvirkning og bidrar til en mer bærekraftig fremtid.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis

BAMA har tilpasset sin innkjøpspraksis for å redusere presset på leverandørene og fremme ansvarlige arbeidsforhold. Tiltak inkluderer:

Forbedrede prognoser. Mer nøyaktige etterspørselsprognoser gir leverandører bedre forutsigbarhet, reduserer overproduksjon og matsvinn.

Reduksjon av vareprøver. Begrensning i antall nødvendige vareprøver før ordre legges, for å minimere ressursbruk og miljøpåvirkning.

Tilbakemeldingssystem. Leverandører kan gi innspill på BAMAs praksis, og disse brukes aktivt for å forbedre prosessene.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

BAMA prioriterer bærekraftige produkter og leverandører som oppfyller sertifiseringskrav som Global GAP, GRASP eller andre lignende sertifiseringer. Tiltak inkluderer:

Sertifiserte leverandører. Alle leverandører skal være Global GAP sertifisert og med GRASP innen 2027, noe som sikrer høyere standarder for arbeidsforhold og miljø.

Full sporbarhet. Bruk av digitale verktøy for å spore produktenes opprinnelse, noe som sikrer transparens i leverandørkjeden.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

BAMA fremmer arbeidernes rett til fagorganisering og kollektive forhandlinger ved å:

Kreve at leverandører respekterer disse rettighetene, i tråd med våre krav som bygger på internasjonale standarder.

Samarbeider også med leverandører i land med begrensninger på organisasjonsfrihet. Nettopp for å støtte arbeidernes rett til fagorganisering og kollektive forhandlinger.

Følge opp arbeidsforhold gjennom revisjoner og dialog med arbeidstakerrepresentanter.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

BAMA tilbyr regelmessig opplæring for relevante ansatte. Tiltak inkluderer:

Opplæring i aktsomhetsvurderinger. Fokus på menneskerettigheter, bærekraft og antikorrupsjon.

Behovsvurdering. Basert på risikovurderinger identifiseres områder som krever styrket kompetanse.

Bransjesamarbeid. Samarbeid med NGO-er og sertifiseringsorganisasjoner for å heve standardene i leverandørkjeden.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

BAMA arbeider målrettet for å forebygge korrupsjon både internt og i leverandørkjeden:

Retningslinjer og opplæring. Nulltoleranse for korrupsjon er integrert i Code of Conduct, og relevante ansatte får opplæring i antikorrupsjon.

Varslingskanaler. Anonyme kanaler for rapportering av korrupsjon er tilgjengelige.

Revisjoner og oppfølging. Regelmessige revisjoner av leverandører sikrer at antikorrupsjonskrav etterleves.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ påvirkning

Eksempel på bærekraftig initiativ:

Redistribusjon av overskuddsmat

BAMA har etablert et samarbeid med veldedige organisasjoner for redistribusjon av overskuddsmat. Dette tiltaket reduserer matsvinn med betydelige mengder og støttet samfunnsgrupper i nød, noe som har hatt en positiv sosial og miljømessig effekt. I 2024 donerte BAMA 861 tonn overskuddsmat til Matsentralen.

Sirkulær forretningspraksis

BAMA har også introdusert løsninger for resirkulering og gjenbruk av emballasje, som inkluderer:

Overgang til resirkulerbare materialer i pakking.

Implementering av tiltak for å redusere bruk av plast i verdikjeden.

Disse eksemplene viser noen av BAMAs helhetlige tilnærminger for å redusere, forhindre og håndtere negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt og hvordan dette gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og hvordan dette gjennomføres i praksis

A) Ansvar for overvåking av effekten og resultatene av tiltak og hvordan dette gjennomføres i praksis

Ansvar:

Overvåkingen ledes av bærekraftsteamet, under ledelse av direktør for bærekraft og kvalitet. De har hovedansvaret for å sikre at tiltakene gjennomføres som planlagt og gir ønskede resultater. Temaeiere har ansvar for oppfølging innen sine spesifikke områder.

Gjennomføring i praksis:

Innsamling av data: BAMA bruker spørreskjemaer, leverandørrevisjoner og digitale overvåkningssystemer for å samle inn data fra leverandørkjeden.

Analyse av resultater: Dataene analyseres for å vurdere om tiltakene har hatt ønsket effekt, for eksempel reduksjon i klimagassutslipp eller forbedringer i arbeidsforhold.

Samarbeid med partnere: BAMA samarbeider med eksterne revisjonsorganer og sertifiseringsorganisasjoner for uavhengig kontroll og validering av resultatene.

Rapportering: Resultatene kommuniseres internt til styret og ledelsen, samt eksternt i bærekraftsrapporter.

B) Ansvar for evaluering av arbeidet med aktsomhetsvurderinger og hvordan dette gjennomføres i praksis

Ansvar:

Evalueringen ledes av bærekraftsteamet i samarbeid med konsernledelsen. Styret har overordnet ansvar for å sikre at evalueringen gjennomføres og brukes til å forbedre prosesser.

Revisjonsteamet bidrar med regelmessige gjennomganger av aktsomhetsarbeidet for å sikre etterlevelse av retningslinjer.

Gjennomføring i praksis:

Evaluering av prosesser: Bærekraftsteamet gjennomgår rutiner og resultater for å vurdere om tiltakene er implementert effektivt og om de oppfyller målene.

Bruk av erfaringer: Lærdom fra overvåking brukes til å forbedre aktsomhetsvurderingene, for eksempel gjennom justeringer av risikoanalyser eller tilpasning av tiltak.

Dialog med interessenter: BAMA involverer leverandører, partnere og eksperter i evalueringen for å sikre et helhetlig perspektiv.

Kommunikasjon: Resultatene av evalueringen presenteres i interne møter og i eksterne rapporter for å sikre transparens og ansvarlighet.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør og/ eller måler effekten av tiltak for å redusere risiko

Sannsynliggjøring og måling av tiltakseffekter

Bruk av indikatorer og data:

BAMA bruker klare indikatorer for å måle effekten av tiltak, som reduksjon i klimagassutslipp, forbedring i arbeidsforhold og redusert bruk av plantevernmidler.

Data samles inn fra leverandører gjennom spørreskjemaer, rapporteringssystemer og revisjoner, som gir et helhetlig bilde av tiltakets effekt.

Samarbeid med leverandører og forretningsforbindelser:

Leverandører forpliktes til å implementere tiltak gjennom kontrakter og BAMAs Code of Conduct.

Regelmessig dialog og oppfølging bidrar til å bygge kapasitet hos leverandører og støtte dem i å oppnå målsetningene.

Vurdering av uønskede konsekvenser

BAMA overvåker tiltak for å identifisere eventuelle uønskede konsekvenser, som for eksempel økonomisk press på leverandører eller utilsiktede miljøpåvirkninger.

Slike konsekvenser adresseres ved å justere tiltakene eller implementere støttende løsninger, som bedre prognoser for innkjøp eller samarbeid om teknologiske løsninger.

Bruk av erfaringer fra overvåkning til forbedring

Læringsprosesser:

Resultatene fra overvåkning og evaluering brukes til å oppdatere risikovurderinger og forbedre tiltak.

Eksempler inkluderer justering av revisjonsfrekvensen i høyrisikoområder eller tilpasning av opplæringsprogrammer.

Systematisk tilbakemelding:

Leverandørtilbakemeldinger og analyser av implementerte tiltak bidrar til å identifisere svakheter i eksisterende strategier.

Erfaringene brukes til å utvikle mer målrettede og effektive tiltak.

Transparens og rapportering:

Effekten av tiltakene kommuniseres gjennom bærekraftsrapporter, som også dokumenterer hvordan erfaringer brukes til kontinuerlig forbedring.

Hvordan vi vet det fungerer

Reduksjon i dokumenterte risikohendelser, som tvangsarbeid eller avskoging, viser at tiltakene gir resultater.

Positiv tilbakemelding fra leverandører, økt sertifiseringsgrad og oppnådde miljømål (f.eks. redusert vannforbruk) bekrefter effektiviteten.

Eksterne revisjonsrapporter viser forbedringer i samsvar med BAMAs standarder.

Denne tilnærmingen sikrer at tiltakene faktisk reduserer risiko og forbedrer arbeidsforhold, samfunnsforhold og miljøpåvirkning, samtidig som erfaringene brukes til å styrke fremtidig arbeid

A close-up photograph of a pea plant. The image shows several green pea pods hanging from a vine. The leaves are large and green, with prominent veins. The background is a soft-focus green, suggesting a garden or field setting. The lighting is bright and natural, highlighting the texture of the leaves and the shape of the pods.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Kommunikasjon med berørte interessenter om håndtering av negativ påvirkning/skade

Direkte kommunikasjon: BAMA prioriterer åpen dialog med berørte interessenter, inkludert arbeidere og lokalsamfunn, spesielt i tilfeller av negativ påvirkning som dårlig arbeidsforhold eller miljøproblemer. For eksempel etableres det dialog med arbeidere gjennom leverandørbesøk og oppfølgingsmøter for å diskutere tiltak knyttet til arbeidsrettigheter og sikkerhet

Samarbeid i leverandørkjeden: Ved rettighetsbrudd i leverandørkjeden, involverer BAMA leverandørene i å implementere nødvendige tiltak, som forbedrede arbeidsforhold og reduksjon av overtid. Dette skjer gjennom revisjoner, oppfølgingsmøter og krav om forbedringsplaner

Lokal tilstedeværelse: I høyrisiko-områder jobber BAMA med lokale organisasjoner og myndigheter for å sikre at tiltak for å håndtere skade er tilpasset lokale behov

---

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Kommunikasjon offentlig om arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Årlig bærekraftsrapport: BAMA publiserer en omfattende bærekraftsrapport som inkluderer informasjon om kartlegging av risiko, prioriterte områder og tiltak for å redusere negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Rapporten inneholder konkrete resultater, som reduksjon i klimagassutslipp og forbedring av arbeidsforhold hos leverandører

Eksempler og utfordringer: Rapporten deler gode eksempler, som tiltak for å redusere matsvinn og forbedre vannforvaltning, samt utfordringer knyttet til å innhente informasjon fra underleverandører

Transparens om prioriteringer: BAMA kommuniserer tydelig hvilke risikoer som er prioritert, som arbeidsforhold og vannressurser, og forklarer hvorfor noen områder har lavere prioritet i rapporteringsåret

Lenke til BAMAs bærekraftsrapport 2024 med klimaregnskap:

(linken er ikke klar før dette legges ut etter behandling av bærekraftsrapport i styremøte i April)

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser under åpenhetsloven

Ansvarsfordeling: Bærekraftsteamet har ansvar for å håndtere henvendelser relatert til åpenhetsloven. En dedikert kontaktkanal på nettsiden gjør det enkelt for eksterne interessenter å ta kontakt

Effektiv prosess:

Henvendelser vurderes og prioriteres umiddelbart, og relevant informasjon hentes fra interne systemer og leverandører.

Svarene inkluderer dokumentasjon og beskrivelser av relevante tiltak og resultater, og leveres innen lovpålagte frister.

Læring og forbedring: Erfaringer fra slike henvendelser brukes til å forbedre BAMAs prosesser for åpenhet og aktsomhetsvurderinger

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser

BAMAs policy for gjenoppretting av skade bygger på prinsippet om ansvarlighet og involvering:

Identifikasjon av skade. Hvis BAMA eller en leverandør har forårsaket skade, kartlegges omfanget og kilden til skaden. Rettighetshavere involveres aktivt i prosessen for å sikre en riktig og inkluderende tilnærming

Gjenopprettende tiltak. Ved skader forårsaket direkte av BAMA: Dialog med de berørte partene og lokale myndigheter igangsettes umiddelbart. Tiltak kan inkludere økonomisk kompensasjon, offentlig beklagelse, eller andre konkrete handlinger for å rette opp skaden

Ved skader forårsaket av leverandører: BAMA krever at leverandøren iverksetter tiltak for gjenoppretting.

Dersom leverandøren ikke tar ansvar, bruker BAMA sin innflytelse for å sikre at nødvendige tiltak gjennomføres.

I noen tilfeller kan BAMA også bidra økonomisk for å støtte leverandøren i prosessen

Forebygging av gjentakelse. Etter gjenoppretting sørger BAMA for å implementere endringer som hindrer at tilsvarende skade skjer igjen, for eksempel gjennom endrede praksiser eller revisjoner av leverandørkontrakter

Tilfredshet for berørte parter. BAMA prioriterer å sikre at de berørte parter er fornøyde med gjenopprettingen og at deres krav og bekymringer er fullt adressert

---

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

I rapporteringsperioden har BAMA identifisert og håndtert enkelte tilfeller av negativ påvirkning:

1. Gjenoppretting etter ekstremværet Hans – Potettap og permitteringer

Problem: Ekstremværet Hans i august 2023 ødela store deler av potetavlingene i Norge, noe som førte til at BAMA måtte importere store mengder poteter i 2024. Det medførte økte klimautslipp, høyere kostnader og utfordringer i innkjøpsprosessen.

Gjenopprettingstiltak: BAMA har startet et arbeid med økt rekruttering av norske produsenter for å sikre mer stabil tilgang på poteter.

Investeringer i bedre lagringsfasiliteter for norske poteter for å redusere avhengigheten av import.

Økt samarbeid med myndigheter for å tilrettelegge for bedre norsk produksjon.

2. Sikkerhetstiltak etter narkotikabeslag i bananleveranser

Problem:

I 2023 ble det funnet store mengder kokain på BAMAs bananmodneri i Oslo. Dette skapte bekymring for de ansattes sikkerhet.

Gjenopprettingstiltak:

BAMA har jobbet for å få på plass flere skannere og nok tollere på jobb i Oslo Havn, slik at narkotika kan oppdages før det når BAMAs anlegg. Økte sikkerhetstiltak ved BAMAs anlegg, inkludert bedre overvåking og oppfølging av leverandører for å unngå at BAMA blir brukt som mellomledd for smugling.

3. Forbedring av boforhold hos sesongarbeidere

Problem:

Ved leverandørrevisjoner ble det avdekket tilfeller av utilfredsstillende boforhold for sesongarbeidere i verdikjeden.

Gjenopprettingstiltak:

BAMA stilte krav om forbedring og oppfølging av boforhold hos de aktuelle leverandørene og å dokumentere lukking innen en gitt frist.

4. Håndtering av saker relatert til rester av plantevernmidler i produkter

Problem:

I 2024 ble det påvist rester av plantevernmidler over grenseverdier og funn av plantevernmiddel i økologiske produkter som ikke er tillatt å bruke.

Eksempler på funn: Bjørnebær fra Nederland – funn av Dichlorovos (årsaken ikke funnet, men produsenten har bekreftet at middelet ikke er brukt).

Sukkererter fra Peru – funn av Fipronil, sannsynligvis fra avdrift fra en nærliggende potetåker.

Økologiske gojibær fra Kina – funn av Cyromazine (årsaken ikke funnet, BAMA har sluttet å kjøpe inn dette produktet).

Økologisk avokado fra Kenya – funn av Cypermetrin, sannsynligvis avdrift fra nærliggende åkre.

Gjenopprettingstiltak:

Tiltak ble gjennomført i verdikjeden og produkter som var i markedet ble trukket tilbake.

Leverandører ble varslet og pålagt å identifisere og rette opp årsak til funn.

BAMA har revidert analyseplan og økt oppfølging av produkter fra risikoland.

5. Gjenoppretting etter økte beredskapssaker og tilbakekallinger av matvarer

Problem:

I 2024 hadde BAMA 23 beredskapssaker relatert til produktavvik. Dette var en økning fra 15 saker i 2023.

Eksempler var rester av plantevernmidler som beskrevet i pkt 4, men også funn av sykdomsfremkallende bakterier og merkefeil.

Gjenopprettingstiltak:

Tiltak ble gjennomført i verdikjeden og produkter som var i markedet ble trukket tilbake.

Det ble gjennomført analyser for å forstå årsak til avviket og forbedringstiltak implementert.

Disse eksemplene viser hvordan BAMA aktivt jobber med gjenoppretting i ulike deler av verdikjeden, enten det gjelder klima- og miljøutfordringer, matsikkerhet, arbeidsforhold eller emballasjeutfordringer.

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere og lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer

Varslingskanaler og klagemekanismer hos BAMA

Tilgjengelige varslingskanaler

Interne systemer: BAMA har etablert interne varslingskanaler der ansatte og interessenter kan rapportere bekymringer relatert til arbeidsforhold, menneskerettigheter, miljøpåvirkning og korrupsjon. Disse kanalene er tilgjengelige anonymt og sikrer konfidensialitet.

Eksterne rapporteringsmuligheter: Leverandører og andre eksterne interessenter kan benytte BAMAs dedikerte varslingsystem, tilgjengelig via selskapets nettsider, for å rapportere uetisk praksis eller potensielle brudd

Samarbeid med lokale interessenter

I høyrisikoområder samarbeider BAMA med fagforeninger, arbeidstakerrepresentanter og NGO-er for å sikre tilpassede og tilgjengelige klagemekanismer.

Krav til leverandører.

Leverandører må ha egne klagemekanismer, tilgjengelige for arbeidere, med krav om rask oppfølging og transparens.

Håndtering og oppfølging.

Klager gjennomgås av bærekraftsteamet, som sikrer tilbakemelding og nødvendige tiltak. Opplæring og informasjon til arbeidere styrker bruken av mekanismene.

Denne tilnærmingen sikrer at alle berørte parter har trygge og effektive måter å rapportere bekymringer, med tydelig oppfølging fra BAMA.

Kontaktinformasjon:

BAMA Gruppen
Torbjørn Billing. Bærekraftsrådgiver.
torbjorn.billing@bama.no